

Nr 448.

Godkänd av första kammaren den 20 juni 1945.

Godkänd av andra kammaren den 20 juni 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om skyldighet för utgivare av periodisk skrift att redovisa hur skriften finansieras.

(Sammansatt konstitutions- och första lagutskotts utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

Enligt 8 kap. 22 § strafflagen är det belagt med straff att av främmande makt mottaga penningar eller annat vederlag för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse. Rättegången mot en tidning, som åtalats för brott mot nyssnämnda stadgande, har riktat uppmärksamheten mot frågan om ekonomiska bidrag till periodiska skrifter. Genom bestämmelsen i strafflagen 8 kap. 22 § utsäges att främmande inflytande av ifrågavarande slag är för riket skadligt och bör beivras. Vad som åsyftas, uppnås bäst, om den skadliga verksamheten aldrig ges tillfälle att komma till stånd. Straffbestämmelsen samt vetskapen om densamma kan i och för sig ha en avskräckande och därmed även förebyggande verkan. Men då de främmande intressena och deras verktyg icke låta sig hejdas av sådana skrupler, eller där verkan är avsedd att vinnas på kort sikt och den sena straffpåföljden ingår i kalkylen, kan innan åklagarmakten träder i funktion redan mycket ha hunnit inträffa av den skada, som statsmakterna genom lagen avsett att förhindra.

Det anförda exemplet har även fäst uppmärksamheten på en annan sida av frågan. I den verksamhet, som sedermera befunnits vara av sådan natur att den föranlett åtal, ha som ekonomiska medintressenter anmält sig eller medlockats ett visst antal enskilda svenska medborgare. Även om det bland dessa funnits sådana, som icke skyggar för att medvetet gå främmande makts ärenden, kan det antagas att åtskilliga icke skulle ha velat engagera sig, om de haft en klar uppfattning om verksamhetens egentliga natur.

Det synes icke osannolikt, att om det funnits en förpliktelse till offentlig redovisning, den hämmande effekt, som åsyftas med lagens straffbestämmelse, kunnat uppnås på ett smidigare sätt och på ett tidigare stadium än som i nyssberörda fall skett.

Mot denna möjliga vinst får vägas den olägenhet som kan tänkas vidlåda den offentliga redovisningsskyldigheten. Tryckfrihetsförordningen hävdar författares rätt att vara okänd och ger garantier för denna rätt. Detta måste dock betraktas som något annat än den finansiella anonymitet varom nu är fråga. I och för sig finns ingenting att erinra emot att enskilda och organisationer bedriva skriftlig upplysning eller propaganda för idéer och intressen, som äro

fullt legala och kunna sägas utgöra viktiga led i det demokratiska samhällets funktion. Att sambandet mellan opinionsbildningen och dess finansiella underlag blir belyst kan endast bidra till befordrandet av klarheten omkring bakomliggande syften, vilket icke torde strida mot tryckfrihetsförordningens anda och bokstav. Vad slutligen kontrollmöjligheterna beträffar bör kontrollen i hithörande fall icke vålla större svårigheter än verkställandet av ekonomisk insyn i andra likvärdiga företag.

Under återopande av det anförda får riksdagen i anledning av motionerna I: 271 och II: 358 hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville verkställa utredning om lagstadgad skyldighet för utgivare av periodiska skrifter att offentligt redovisa hur skriften finansieras samt för riksdagen framlägga det förslag vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 20 juni 1945.

Med undersätlig vörndnad.

Nr 449.

Godkänd av första kammaren den 27 juni 1945.

Godkänd av andra kammaren den 27 juni 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till landsfiskalerna m. fl.

(Statsutskottets utlåtande nr 147 och memorial nr 168.)

Till Konungen.

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 under femte huvudtiteln (punkterna 207 och 208) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna vissa anslag under rubriken Landsfiskalerna m. fl. har Kungl. Maj:t i propositionen nr 235, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1945 framlagt förslag i ämnet.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag dels godkänt de förslag till löneroglering för landsfiskalernas biträden, som framlagts i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1945,

dels medgivit, att till landsfiskalernas biträden må utgå övertidsersättning i den utsträckning och under de villkor, som i nämnda statsrådsprotokoll förordats,

dels medgivit, att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt kunna bli erforderliga för genomförande av ifrågavarande förslag,

dels godkänt följande personalförteckning för landsfiskalerna m. fl.: